

leväkoorikse kujunu,
leväraasakse ragenu,
ammu ärä allitanu.

⁴⁵ Minge ärä, pühäkeise,
minge vällä värävesta,
minge jüle kesänurme,
[tulge te jälle tagasi,]
tooge rüppen röäseemen,
⁵⁰ kengäkondsan kesväseemen,
viisunukin vil'läseemen,
jalatallan tatreseemen.

Jõululaul (lauldakse kojuminekul).

Laulnud Liisu Mägi, 75 a. vana, Paistu kihelkonnas, Holstre vallas, Koigu külas 1906. a. Üles kirjutanud J. Aavik ja J. Sakkeus (EÜS III 231 (29) ja 433/6 (113)). — Vrd. uuemat üleskirjutust 1920. aastal (TEM 6, 9).

d) Vastla- ja võinädalalaulud.

23. VASTEL.

Simuna

24. LINAD LIULASKJALE!

Kuusalu.

1)

Liu lau las - ki - jal - le!

1) var.

Liu lau laskijalle,
 tutrad tuas istujalle!
 Kes ei tule liugumääle,
 sel linad liguje määngü,
⁵ aia ääre allendagu,
 seinä ääre sienitägü!
 Nindap pikkaks meie lina
 kui on meie liugumäge!

Vastlaul.

Laulnud Anna Kallebron, 64 a. vana, Kuusalu kihelkonnas, Kõnnu vallas, Pärispää külas 1911. a. Üles kirjutanud K. Viljak ja G. Vilberg (EÜS VIII 2536 (175) ja 1579 (75)).

25. LINAD LIULASKJALE!

Vändra.

MM ♩ = 168

fa' Li - nad liu - gu, pi - kad kiu - du, kas - ke,

li - nad liu - gu - las - ke - ja - le, kas - ke !

Linad liugu, pikka kiudu,
 kaske,
 linad liugulaskejale,
 takud takkavaatajale,
 tudrad tuasistujale!

Laulnud Madis Kontson, sünd. 1862. a., Pärnu-Jaagupi kihelkonnas, Enge vallas, Eametsa külas 1929. a. — Laulu õppinud sünnikohas Väandra kihelkonnas. — Üles kirjutanud E. Oja ja E. Treu (ERA III 2, 59 (49) < ERA, Fon. 216-d ja ERA II 17, 142 (85)).

26. LINAD LIUPIKKUSEKS!

Paistu.

MM ♩ = 226

fa# Lää-me liu-gu las-ke-ma, liu - gu lau - gu!

Mei-e li - na li - u - pi - ku, liu - gu lau - gu -

kü - lä li - na küündre - pi - ku, liu - gu lau - gu,

val - la li - na vas - sa - pi - ku, liu - gu lau - gu!

Lääme liugu laskema,
liugu laugu!

Meie lina liupiku —
küla lina küündrepiku,
valla lina vassapiku!

Laulnud Mall Paulson, sünd. 1873. a., Paistu kihelkonnas, Holstre vallas, Pirmastu külas 1935. a. Üles kirjutanud R. Viidalepp (ERA III 7, 172 (12) < ERA, Fon. 456-a ja ERA II 78, 395 (22)).

27. LINAD LIUPIKKUSEKS!

Moderato.

Rõngu.

1-2. Lää - mi liu - gu las - ke - mai - e,

kaa - si - ke, liu - gu, lau - gu!

Li - gu, lau - gu, li - na pi - käs - se,

kaa - si - ke. liu - gu, lau - gu!

Läämi liugu laskemaie,
 kaasike, liugu, laugu!
 Liugu, laugu, lina pikässe —
 lina liupikässe!
 Kasva, kasva, linakõne —
 5 kugara kolme-arulises!
 Kuldakallis linakõne,
 pleegi kiudu valgessä!
 Lina livvu laskijatel,
 taku taren istujatel!
 10 Läämi liugu laskemaie!

Livvulaskmise-laul. Talve pudrupäiväl lasti liugu, et suvel lina ilusti kasvava.

Üles kirjutanud P. Kurg Rõngu kihelkonnast, Aakre vallast, Pühaste külast 1904.—1905. a. (EÜS II 10 (14) ja 36 (14)).

28. PAPI LINAD.

Sangaste.

1. Liv - vel - ke - me, lav - vel - ke - me,

liu - ge, lau - ge, liv - vel - ke - me,

Livvelkeme, lavvelkeme,
liuge, lauge!

Nii pikäs meie lina
kui sii riitiikene!
Köstri lina küüvitsas,
5 papi lina pajupiidsas!

Üles kirjutanud A. A. Borenius-Lähteenkorva S a n g a s t e kihelkonnas
1877. a. (SKS, Lähteenkorva nr. 308).

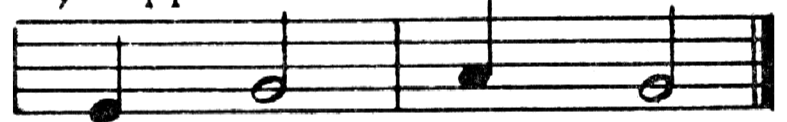
29. ILUAEG.

Lutsi.

1. Liu-ge, lau-ge, rii - ke - ne, liu-ge, lau-ge!

1) lõppvärsi refrään

Liuge, lauge, riikene,
liuge, lauge!

Nii pikäst mi' lina'
kui s'oo riitiikene!
Ke livvõl, tuul lina',
5 kiä karas, tuul kanõbi'.
Mi' liugli — mi' lina',
mi' kargsi — mi' kanõbi'.
Saisjal sadõhidsõ',
magahjal madala'.
10 Ilotõlõm, naljatõlõm
s'oolõ noorõlõ iäle,
s'oolõ paaralõ palgõlõ!
Jummal tiid tõist kõrra,
vai mi' näe, vai mi' näe_i' —
15 mõõ_ks mi' kooban kugum,
mõõ mi' havan hala.
Las iks kägu kooban kukkõ',

sisäks havanō halakō' —
 mi' istu isä lava otsan,
 20 keeritele keset tarō,
 tantsutōlō keset tarō.
 Et tuu kägu kätte saanu',
 suvilindu mu sõrmilō,
 ma tuu käo kākistänü',
 25 suvilinnulō surma tennü' —
 käost saanu' kääräti,
 suvilinnust suuräti.

Lihahiitō-aegu livvōldōn.

Laulnud Roosa Bull, 54 a. vana, Ludza maakonnas, Nirza vallas, Mäe külas 1893. a. Üles kirjutanud O. Kallas (O. Kallas, Lutsi maarahvas. Helsingi 1894, lk 123, nr. 3 ja lk. 93/4, nr. 49).

30. TORE SÖIT.

Mäe.

Sõi - da', sõi - da', sõn - ni - kõ - nõ,
 sõi - da', sõi - da', sõn - ni - kõ - nõ,
 va - la', ve - le sa' var - sa - kõ - nõ,
 va - la', ve - le var - sa - kõ - nõ!
 ve - le - no
 Iih om - mō meil hū - ä ho - bō - nõ,

iih om - mō hū - ä ho - bō - nō,
om - mō meil

om - mō vir - ka küll veh - me - rel - lä,

om - mō vir - ka veh - me - rel - lä.
vir - ka küll

Kui no õks pii - so nä' mi - ne - mä - he,

a - rá pii - so nä' mi - ne - mä - he -

lei - väks sis tul - da jo tui - ma' rav - va',

lei - vä' tul - da da tui - ma' rav - va',

kül - mä' küll ki - vi' ki - bō - ne - ta,

kül - mä' ki - vi' ki - bõ - ne - ta.

Püü - süi' ve - si täl vil - la pää - lä,

püü - süi' ve - si joht vil - la pää - lä,

püü - süi' kas - tõ täl kar - va pää - lä,

püü - süi' kas - tõ kas - tõ joht kar - va pää - lä.

Om - mõks küll hü - ä' küll roo - dsi ruu - na',

om - mõ' hü - ä' roo - dsi ruu - na',

roo - dsi õks ruu - na', tä hü - ä' ho - bõ - sõ,

roo - dsi ruu - na', hü - ä' ho - bõ - sõ.

Sõida', sõida', sõnnikõnõ,
 sõida', sõida', sõnnikõnõ,
 vala', vele sa' varsakõnõ,
 vala', vele (no) varsakõnõ!
 Iih ommõ (meil) hüä hobõnõ,
 iih ommõ (meil) hüä hobõnõ,
 ommõ virka küll vehmerellä,
 ommõ virka (küll) vehmerellä.
 5 Kui no õks piiso nä' minemähe,
 ar'a piiso nä' minemähe —
 leivä_{ks} sis tulda no tuima' ravva',
 leivä' tulda (jo) tuima' ravva',
 külmä' küll kivi' kibõneta,
 külmä' kivi' kibõneta.
 Püüsü_i' vesi täl villa päälä,
 püüsü_i' vesi joht villa päälä,
 püüsü_i' kastõ täl karva päälä,
 püüsü_i' kastõ (joht) karva päälä.
 10 Ommõ_{ks} küll hüä' küll roodsi ruuna',
 ommõ' hüä' roodsi ruuna',
 roodsi õks ruuna', tä hüä' hobõsõ',
 roodsi ruuna', hüä' hobõsõ'.

Hobõsõga' kul'atamisõ laul.

Laulnud Kreepa Pihlaste, 55 a. vana, ühes kooriga Räpina rajoonis, Võõpsu I külanõukogus (= Mäe vallas, Haudjasaare külas) 1952. a. Üles kirjutanud A. Garšnek ja H. Tampere (RKM II 57, 487/90 (1)).

31. PALJU SõNU.

Mäe.

MM ♩ = 210

1-3. Lää-me_{ks}, lää-me' kül - lä mi' ku - la - ku - lä -
 tam - ma. vai lää - me', lää - me' kül - lä vai

ku - lá - ku - lá - tam - ma, mä - e lää - me'

ot - sa mi' küll män - gi - män - gi - mä - he, vai

mä - e lää - me' ot - sa vai män - gi - män - gi -

mä - he! Om - mõks, om - mõ lu - mi meil küll

lus - ti - lus - ti - pai - gah, vai om - mõ, om - mõ

lu - mi meil lus - ti - lus - ti - pai - gah.

Lääme_{ks} lääme' küllä mi' kul'a- kul'atamma,
 vai lääme', lääme' küllä vai kul'a- kul'atamma,
 mäe lääme' otsa mi' küll mängi- mängimähe,
 vai mäe lääme' otsa vai mängi- mängimähe!
 Ommõ_{ks}, ommõ lumi meil küll lusti- lustipaigah,
 vai ommõ, ommõ lumi meil lusti- lustipaigah,
 iä ommõ ilo meil õks asõ- asõmõlla,
 vai iä ommõ ilo vai asõ- asõmõlla.

⁵ Sis mi_{ks} lööme' hunni sääl huuli- huulitsalla,
 vai lööme', lööme' hunni vai huuli- huulitsalla,
 vaski_{ks} lööme' tsõõri sääl mi' vani- vanijalla,
 vai vaski lööme' tsõõri vai vani- vanijalla.

Ega_ks, ega_ks iä meidõ kinni kinni piä-äi',
 vai ega, egas iä meid kinni kinni piä-äi' —
 mi' hot kire siin nu kikkanni',
 vai ar'a, ar'a kire vai ki- kikkanni',
 mi_ks valõ- valõgõnni' ma küll valla- vallasõlõ,
 vai valõ- valgõnni' vai valla- vallasõlõ.

- 10 Tulõ_i', tulõ_i' sõnost mul joht puudu- puudevasta,
 vai tulõ_i', tulõ_i' sõnost vai puudu- puudevasta,
 lõiga-, lõigahuisist mullõ lõpõ- lõpõvata,
 vai lõiga-, lõigahuisist vai lõpõ- lõpõvata.
 Laula, laula mere ma' küll mäe mäe pääle,
 vai laula, laula mere vai mäe mäe pääle,
 järve laula keero ma' küll kes- keskelle,
 vai järve laula keero vai kes- keskele.
 Külä, külä naase' ti' küll noorõ- noorõkõsõ',
 vai külä, külä naase' vai noorõ- noorõkõsõ',
 15 au-, auliina ti' nu linnu- linnukõsõ',
 vai au olõt liina vai linnu- linnukõsõ',
 külä_ks olõt siidedse' sõsarõ',
 vai külä olõt siidedse' sõsarõ',
 kalõ- kalõvutsõ_ks olõt ime- imekana',
 vai kalõ- kalõvutsõ' vai ime- imekana'!

Mäelaul. „Vot seo om tuu laul, mis maasselitsah mäe pääl laulõtas. Viimäne ääl pühapäävä s'oo. Väläh, huulidsa pääl. Nu lääme' kohe taht tanomehe vällä, sis laulamõ', sis saadamõ' nuh vasta paasto maasselitsa.”

Laulnud Kreepa Pihlaste, 55 a. vana, ühes kooriga Räpina rajoonis, Võõpsu I külanõukogus (= Mäe vallas, Haudjasaare külas) 1952. a. Üles kirjutanud A. Garšnek ja H. Tampere (RKM II 57, 491/4 (2)).

32. KUIDAS SULEME SUUD!

Mäe.

1. Ma-no tul-li mei-le maassel-nit-sa jo,

ai-lo le-lo lee, maassel-nit-sa jo, maassel-nit-sa jo.

- 10 kaalatsõ' küle kahitsõmma jo,
 suurõ' puutõ' panõ' puhkumahe jo.
 Näiokõsõ' küle, noorõkõsõ' jo,
 noorõkõsõ' küle, nõrgakõsõ' jo,
 kuis mi' keelä' ta küll uma' keele' jo,
 15 kuis mi' sullu' ta küll uma' suu' jo,
 keele' vasta küle keväjätä jo,
 sullu_ks suu' mi' küll vasta suvvõ jo!
 Tsirku ul'li ommõ ossa päälä jo,
 kala meeleldä' om merenägi jo —
 20 tuugi suuri ommõ vasta suvvõ jo,
 kinä vasta ommõ keväjätä jo.
 Innep sullus mi' küll suuräti' jo,
 innep käkis mi' küll käeräti' jo
 kivi ala küle kelderehe jo,
 25 kannu ala küle kambõrõhe jo!

Laulnud Anna Ilumets, 62 a. vana, ühes kooriga, Rāpina rajoonis, Võõpsu I külanõukogus (= Mäe vallas, Varesmäe külas) 1952. a. Üles kirjutanud A. Garšnek ja H. Tampere (RKM II 57, 494/7 (3)).

А. ЗИМНИЕ ПЕСНИ.

а) Песни на Мартынов день.

- 1—14. Песня на Мартынов день. (Представляет собою, в сущности, цикл, отдельные части которого поются при выполнении различных церемоний. Например, когда за дверьми просят впустить, поют:) Пустите ряженых в избу. Ряженые пришли издалека, ногти у них мерзнут, пальцы болят. Камыш уколол глаз и т. д. Раздуй, хозяйская дочь, огонь в комнате! (Или:) Если не откроешь дверь, с петель ее сорвем. (Войдя в комнату и разбрасывая по полу зерна:) Бросаю в дом удачу в урожае хлебов, в переднюю комнату — счастье старухи, в заднюю комнату — счастье старика, в угол — счастье молодой девушки! (Или:) В дом бросаю удачу в урожае хлебов, на двор — удачу в лошадях, в хлев — удачу в овцах и т. д. (Танцуя:) Мартын прыгает, земля дрожит и т. д. — (Выпрашивая подаяние:) Вставай, хозяйка, с постели, бери ключ с вешалки, принеси Мартыну мяса и пива. — (Благодаря за подаяние:) Спасибо хозяину и хозяйке за то, что сберегли долю Мартына! Когда Мартын придет на будущий год, он принесет с собой удачу в урожае хлеба и приплоде скота. Хозяину желаю полные зерна закрома, хозяйке — приплод скота, сыну — хорошего жеребца и дочери — прекрасного жениха.

в) Песни на Катеринин день.

- 15—20. Песня на Катеринин день. (Встречаются в общих чертах те же мотивы, что и в песнях на Мартынов день, но в качестве подаяния просят обычно не мяса, а льна или шерсти.)

с) Рождественские песни.

21. О ж и д а н и е п р а з д н и к а. Праздники наступили. Сделаем силки для праздников (чтобы они дольше задержались). Ждала — наступят праздники, дадут колбасы, а дали кислых щей.
22. С и л к и д л я д е в у ш е к. Ожидал, братец, прихода праздников. Когда они пришли, не хватило терпенья их праздновать, стал делать силки для птиц, силки для девушек в деревне. — Кто привез праздники? Марья привезла праздники на пятерке лошадей. Не получила ни сена, ни овса для лошадей, ни хлеба для Марьи. — Уходите, праздники, когда вернетесь обратно, принесите с собой семена зерновых. (Поется ряжеными при возвращении домой.)

д) Мясопустные и масленичные песни.

23. М я с о п у с т. Масленица бродила по лугу с пестрыми варежками на руках. (Объединяется со следующими песнями.)
- 24—25. Л е н — к а т а ю щ и м с я. Лен катающимся, рыжик-трава — сидящим дома! Кто не придет кататься с гор, пусть того лен сгниет.
- 26—27. Л е н т а к о й д л и н н ы й, как след от санного полоза. Пойдем кататься с гор. Наш лен такой длинны, как след от санного полоза, лен других — длиной в пядь.
28. Л е н п о п а. Наш лен — длиной в след от санного полоза! Лен попа превратись в ивовую нитченку, а лен кистера — в траву-подбел.
29. В р е м я р а з в л е ч е н и й. Развлекайтесь в молодости, бог знает, может быть, в следующий раз будем куковать в пещере (в могиле). Пусть кукушка кукует в пещере, мы будем танцевать в комнате отца и т. д.
30. Л и х а я е з д а. Поезжай, жеребчик! У нас славные кони — как побегут, огонь засверкает из-под копыт. (Песня исполнялась во время «гулянья» на лошадях.)

31. Мн о г о с л о в. Пойдем играть на гору! Будем веселиться на снегу! Никто нас не удержит, хотя бы мы пели до рассвета. Недостатка в словах у нас нет: будем петь так, что море обратится в гору и т. д. (Поется в воскресенье на масленице, на улице.)

32. К а к б у д е м м о л ч а т ь. Долгий пост наложили на нас, на семь недель. Заставим украшения плакать. Деревенские девушки, как мы будем молчать перед наступлением весны? Птица, как безумная на ветке, но и она к лету становится веселой и красивой.